

מעדותו של נוח טל על החיים במחנה העבודה סקרז'יסקו-קרנינה

הביאו אותנו לעיר בפולניה ששמה סקרז'יסקו (Skarzysko-Kaminia). היה סקרז'יסקו א' והיה סקרז'יסקו ב' והיה סקרז'יסקו ג', קראו לזה A, B, ו-C מזלנו שנפלטו למחנה A, מי שנפל ל-C אלה עבדו עם חומר נפץ, מילאו בתוך פגזים ולא נתנו להם מסכות ושם כולם היו צהובים מחומר הנפץ. כשהם היו באים, היו מביאים אותם פעם בחודש לעשות דיזנפקציה. בתוך המחנה שלנו היה מין מקווה עם תנור שאתה יכול להכניס את הבגדים מצד אחד, כי היו לנו הרבה כינים לכל אחד. אז פעם בחודש אתה מתפשט, לוקח את הבגדים, מכניס בתנור וכשהיית גומר את המקלחת, היית מחכה מצד שני והבגדים היו יוצאים בלי כינים. כנראה שאצלם זה לא היה והיו מביאים קבוצות ואנחנו היינו רואים אותם.

מה שזכור לי, שבאתי איזה לילה לעבודה, והייתי נורא רעב והצלחתי להריח באיזה שהוא מקום... במקום הזה הגויים היו עושים ביזנס עם היהודים. היהודים אם היה להם עוד כסף, כנראה ש... לא כל כך חזק, היו קונים מהגויים את הלחם בזמן העבודה וכשהיו חוזרים למחנה היו מוכרים היהודים את הלחם. כל אחד עוד היה לו קצת כסף מהבית, זאת אומרת שעוד היה מצב סביר, שעוד יכולת להתקיים.

ש. באיזה תנאים גרתם שם?

ת. שם אנחנו גרנו בצריפים של 8 קומות. המיטות אתה רואה במוזיאון מורדי הגטאות. אנחנו היינו קבוצה של בחורים צעירים. כשהגעתי למחנה הזה הייתי כבר בגיל 13, היינו קבוצה גדולה בעיירה, מה שאני הכרתי. מי שהיו קרובים יותר אלי מהעיירה, היו גם כאלה שלא היכרתי אותם, שהם גרו ברחוב אחר. אבל אלה שגרו על ידי בדרך כלל היינו ביחד. היינו קבוצה של 8 אנשים. היית צריך להיות חזק בכדי להתקיים בתוך המחנה הזה בין היהודים, בכדי לשרוד. כי האוכל לא היה בשפע. אם היית מקבל לחם ולא שמרו עליך, אז למשל אם רצית להחביא לך לחם לערב או למחרת, או שהשגת איזה שהוא לחם ורצית להחביא את זה למחרת, בדרך כלל היו גונבים לך את זה. ואם אנחנו היינו קבוצה מאורגנת אז פחדו מאתנו...

בדרך כלל היתה עבודה, אני לא זוכר, אבל אני חושב שביום ראשון לא עבדנו. ביום ראשון היו ענישות, שכל הציבור היה במחנה והיו תליות שהיו תולים יהודים שסחבו משהו או שלא הצליחו בעבודה, התרשלו. היו תולים 3 יהודים 5 יהודים. זה היה קורה ביום ראשון תמיד. פעם אחת ראיתי את זה. היתה מין במה כזאת עם חבלים בשורה. ראיתי איזה 12 תלויים, שהיו תולים אותם זה היתה זוועה להסתכל.

חבר'ה שלא היתה להם תמיכה, שהם היו מבתים עשירים ולא היו רגילים לעבודות קשות, התחילו למות. לא יכלו להחזיק מעמד. ואז היית מוצא כל פעם על מיטה אחרת כשהיית בא בערב, המשטרה היהודית היתה שם ששמו אותם בתוך המחנה.

ש. מה היה התפקיד שלה?

ת. התפקיד שלה היה לזרז בעבודה, להרביץ ליהודים. יהודי שירביץ ליהודי, זה מה שהיה. הכובע שלהם נדמה לי היה כחול-לבן, זאת אומרת לעשות צחוק מהדגל שלנו. והבגדים היו שחורים ומגפיים. אבל הכובע היה כחול-לבן, והיה להם מגן דוד על הכובע.

האחראי עלינו היה מהנדס גרמני, בחור בסביבות גיל 28 הוא היה מהנדס. הוא דווקא היה אלינו טוב...

אני סיפרתי שהיינו קבוצה וגם בתוך העבודה היינו מאותה עיירה ועבדנו ביחד. אני הייתי הכי צעיר והם היו מטילים עלי כל מיני גנבות שאני אוכל לבצע, כי הייתי נורא זריז וגם היה לי יותר אומץ, כנראה הקיום היה אצלי יותר מפותח מאשר אצלם.

יום אחד הלכתי לגנוב מהמטבח. ככה בדרך כלל הייתי גונב מאנשים שהיו מביאים אוכל. בצהריים היו הולכים עם כד גדול של 30 ליטר והוא כמעט היה פתוח. הייתי רץ, היה לי פח כזה של 3-4 ליטר, הייתי רץ לכיוון החבית הזו ומפיל את הפח הזה וכמה שהספקתי להוציא, ורצתי חזרה. בין החבר'ה האלה היינו גומרים את זה מהר, שאפילו אם היו תופסים אותנו לא היו יודעים מי היה זה שסוּחב. בשניות גמרת הכל.

ש. מה זה היה? מרק?

ת. זה היה מרק כרוב או מרק פתיתי תפוחי אדמה עם עצמות של סוסים בדרך כלל, סוסים שמתו או משהו כזה, אז היו מבשלים את זה במטבח.

אני סיפרתי שאנחנו גרנו בקומה שמינית, זאת אומרת המיטה השמינית למעלה היתה האחרונה לפני הגג. על המיטות האלה לא יכולת לעמוד, יכולת רק לשכב. להשחיל את עצמך ולשכב, להשכיב את עצמך ולשכב ולהרים קצת את הראש. אני חושב שהיה ממיטה למיטה 60 ס"מ, זאת אומרת קומות של 60 ס"מ. אנחנו תפסנו את הקומה האחרונה, כי בלילה היה שם קר וגם היה יוצא שתן מהחבר'ה, אז החלטנו שהכי גבוה זה הכי טוב. שם היינו. החבר הזה שהיה בגיל 30 קראו לו חמיה. זה היה ביום ראשון. את האוכל לא קיבלנו והוא אומר לי בבוקר: אתה מוכרח להשיג לחם. אמרתי לו: איך אני אשיג לך לחם? אז הוא אומר: לא טוב לי ואני אתעלף. זאת היתה קבוצה שהיינו ביחד, אחד היה שומר על השני. בא לי רעיון לרדת למטה ולנסות לסחוב לחם מיהודי שהיה לו שק לחם, לסחוב ממנו לחם ולנסות להגיע באיזה שהיא צורה עם הלחם הזה למעלה. בא לי רעיון. אמרתי לו: אתה והאח שלך תוציא חצי גוף החוצה והאח שלך ישכב עליך, על הרגליים, שלא תיפול. אני אנסה לקחת ממנו לחם. אם אני אצליח לזרוק לחם אחד למעלה בזמן שהוא יתכופף לחפש לחם אחר, אתם חייבים לגמור שלושת רבעי מהלחם ולהשאיר לי רבע. אמרו לי בסדר. ירדתי למטה, הסתכלתי למעלה,

ראיתי שהוא משחיל את עצמו חצי גוף החוצה, אח שלו שכב לו על הרגליים. היתה לי קופסה מפח ששמרנו על זה ושם היו כמה גרושים. התחלתי לצלצל עם זה ואמרתי ליהודי הזה: תשמע, אני רוצה לקנות לחם. הוא אמר לי בסדר. אמרתי לו: תן לי לחם. הוא נתן לי לחם. אמרתי: זה לחם קטן. נתן לי עוד לחם ביד. ואני אומר לו: הלחמים האלה שלך קטנים, תביא עוד לחם אחד. ברגע שהוא התכופף ללחם השלישי, אני זרקתי לחם למעלה. אני לא יודע איך יצא לי מין זריקה כזאת שהם תפסו את זה. הוא נתן לי את הלחם השני ואני החזקתי שני לחמים ביד. אלה למעלה התחילו לאכול. אני הסתכלתי, ראיתי שזה לא נופל הבנתי שהם תפסו. רציתי כבר לעלות, כי גם אני הייתי כבר רעב, לגמור את המנה שלי, אז אמרתי לו: הלחם שלך קטן ואתה עושה פה רמאות ולך מפה. אני עליתי למעלה. הספקתי לגמור את הלחם ולחפש עוד אם נשארו פרורים על המיטה, לא נשארו שום דבר, וכבר היו צעקות ושוטרים יהודים אתנו ביחד לכיוון שלי. עלו למעלה והתחילו לחפש, אבל הלחם כבר היה בבטן אצל כולם. והוא אומר: הוא גנב לי לחם. ואני אומר לו: תשמע, איך אני גנבתי ממך לחם? נתת לי שני לחמים ואמרתי שזה לחם קטן. עמדת לידי, החזרתי לך את הלחם, ראית שאני הולך בלי לחם. איך אני גנבתי לחם? השוטרים היהודים הסתכלו ואמרו: ככה זה היה? אז הוא אומר: כן. אז הם אומרים: מה אתה רוצה מהילד הזה? תן לו ללכת. ונתנו לי ללכת. היו לי עוד שיטות בשביל להסתדר, הייתי חייב להתקיים.

מקור: ארכיון יד ושם 9484/O.3